

जे शासकीय कर्मचारी त्यांच्या मूळ नेमणुकीसाठी पात्र नव्हते अथवा अर्हताप्राप्त नव्हते असे नंतर आढळून येईल त्यांच्याविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग,
निर्णय क्र.सीडीआर-१०९३/१०७७/प्र.क्र.२३/९३/अकरा,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२. दिनांक :- १२ ऑक्टोबर १९९३.

नि र्ण य

शासकीय सेवकांनी त्यांच्या नेमणुकीपूर्वी केलेल्या गैरव्यवहाराच्या अनुषंगाने त्यांच्याविरुद्ध कारवाई करण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता. साधारणतः शासकीय सेवकांनी त्यांच्या नेमणुकीच्या वेळी खोटी माहिती दिल्यास त्यांच्याविरुद्ध कारवाई करण्यासाठी साक्षांकन नमुन्यात समाविष्ट केलेल्या "ताकिद" या तरतुदीचा वापर संबंधित विभाग/कार्यालय यांनी करावयाचा असतो.

२. आता असा प्रश्न उपस्थित झाला आहे की, एकदा शासकीय सेवक त्याच्या शासन सेवेतील मूळ नेमणुकीसाठी पात्र नव्हता अथवा अर्हताप्राप्त नव्हता असे नंतर आढळून आल्यास अशा कर्मचाऱ्याला सेवेतून मुक्त करता येईल काय, याबाबत सर्वोच्च न्यायालयाने जिल्हाधिकारी, विझियानगरम विरुद्ध एम. त्रिपुर सुंदरी देवी (१९९०/(४) एसएलआर-२३७) या प्रकरणात या मुद्द्यांचा विचार केला असून पुढीलप्रमाणे अभिप्राय दिले आहेत.

"त्याखेरीज सर्व संबंधितांनी याचीही जाणीव ठेवली पाहिजे की, ज्यावेळी जाहिरातीमध्ये विशिष्ट अर्हता नमूद केलेली असते आणि एखादी नेमणूक तिच्याकडे दुर्लक्ष करून करण्यात येते त्यावेळी ते प्रकरण केवळ नियुक्ती प्राधिकारी व नियुक्त व्यक्ती यांच्या पुरतेच रहात नाही. ज्यांच्याकडे नियुक्त व्यक्ती अथवा व्यक्तींच्या अर्हतेसमान अथवा त्यापेक्षा जास्त अर्हता असेल. परंतु जाहिरातीत नमूद केलेली अर्हता नसल्यामुळे ज्यांनी अर्ज केले नसतील असे सर्वजण व्यथित असतात. अशा परिस्थितीत, अर्हता शिथिल करता येईल असे जर स्पष्टपणे नमूद केलेले नसेल तर, अशा कमी दर्जाची अर्हता असणाऱ्या व्यक्तीची नेमणूक करणे ही जनतेची फसवणूक होईल. असे फसवणुकीचे व्यवहार चालू ठेवण्यात कोणत्याही न्यायालयाने सहभागी होऊ नये."

त्यानुसार आता असे ठरविण्यात आले आहे की, ज्या प्रकरणात असे आढळून येईल की, एखादा शासकीय कर्मचारी शासन सेवेतील मूळ नेमणुकीसाठी संबंधित पदाच्या सेवाप्रवेश नियमातील तरतुदीप्रमाणे पात्र नव्हता अथवा विहित अर्हताप्राप्त नव्हता. अथवा त्याने नेमणूक मिळण्यासाठी खोटी माहिती दिली होती अथवा खोटे प्रमाणपत्र सादर केले होते, त्या कर्मचाऱ्याला सेवेत ठेवण्यात येऊ नये. जर तो परिवीक्षाधीन अथवा अस्थायी शासकीय कर्मचारी असेल तर त्याला सेवामुक्त करण्यात यावे अथवा त्याच्या सेवा समाप्त करण्यात याव्यात. जर तो स्थायी शासकीय कर्मचारी असेल तर त्यांच्याविरुद्ध महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम १९७९ मधील नियम ८ मध्ये विहित केल्याप्रमाणे विभागीय चौकशी करण्यात यावी आणि आरोप सिद्ध झाल्यास त्या शासकीय कर्मचाऱ्यास सेवेतून काढून टाकावे अथवा सेवेतून बडतर्फ करावे, परंतु कोणत्याही परिस्थितीत यापेक्षा कोणतीही वेगळी शिक्षा लादू नये.

३. अशा प्रकारची सेवामुक्ती, सेवासमाप्ती, सेवेतून काढण्याची कारवाई अथवा बडतर्फीची कारवाई केल्यामुळे सदरहू शासकीय कर्मचाऱ्याविरुद्ध न्यायालयात खटला भरण्याच्या शासनाच्या अधिकारास बाधा येणार नाही.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

अ. ग. मंडपे,
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.
सामान्य प्रशासन विभाग

Action against Government Servants to be taken if they are later found ineligible or unqualified for their initial recruitment.

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

General Administration Department,

Resolution No. CDR-1093/1077/CR-23/93/XI,

Mantralaya, Bombay-400 032, Dated the 12th October, 1993.

RESOLUTION

The question of taking action against the Government Servants in respect of misconduct committed before their employment has been under consideration of Government for some time past. Normally the Department/Office is required to make use of the provision of 'Warning' inserted in the Attestation Form for taking action against the Government Servant furnishing false information at the time of appointment.

2. A question has now arisen as to whether a Government servant can be discharged from service where it is discovered later that the Government servant was not qualified or eligible for his initial recruitment in service. The Supreme Court in its judgement in the District Collector, Vizianagaram Vs. M. Tripura Sundari Devi (1990 (4) SLR 237) went into this issue and observed as under :-

"It must further be realised by all concerned that when an advertisement mentions a particular qualification and an appointment qualification and an appointment is made in disregard of the same, it is not a matter only between the appointing authority and the appointee concerned. The aggrieved are all those who had similar or better qualifications than the appointee or appointees but who had not applied for the post because they did not possess the qualifications for the post because they did not possess the qualifications mentioned in the advertisement. It amounts to a fraud on public to appoint a person with inferior qualifications in such circumstances unless it is clearly stated that the qualifications are relaxable. No Court should be a party to the perpetuation of the fraudulent practice."

It has now been decided that wherever it is found that a Government servant, who was not qualified or eligible in terms of the recruitment rules etc. for initial recruitment in service or had furnished false information or produced a false certificate in order to secure appointment, he should not be retained in service. If he is a probationer or a temporary Government servant, he should be discharged or his services should be terminated. If he has become a permanent Government servant, an inquiry as prescribed in Rule 8 of the Maharashtra Civil Services (Discipline and Appeal) Rules, 1979 may be held and if the charges are proved, the Government servant should be removed or dismissed from service. In no circumstances should any other penalty be imposed.

3. Such discharge, termination, removal or dismissal from service would, however, be without prejudice to the right of the Government to prosecute such Government servants.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

A. G. MANDPE,
Deputy Secretary to the Government of Maharashtra,
General Administration Department.

To,

The Secretary to the Governor,
The Secretary to the Chief Minister,
All Departments of the Mantralaya,
* Registrar, High Court (Original Side), Bombay,
* Registrar, High Court (Appellate Side), Bombay,
* Registrar, Office of the Lok Ayukta and Upa Lokayukta, Bombay,
* Secretary, Maharashtra Legislative Assembly Secretariat, Bombay,
* Secretary, Maharashtra Legislative Council Secretariat, Bombay,
* Secretary, Maharashtra Public Service Commission, Bombay,

All Heads of Departments and Heads of Offices under the Several Departments of the Mantralaya.

* By letter